

Συμβουλίου της Επικρατείας: 1896/00

Πηγή: Ε.Α.Κ.Α ΜΒ/00 σελ. 831, ΔΔΙΚΗ/2001 σελ. 205

Ο ασφαλισμένος του Ι.Κ.Α. δικαιούται σύνταξης λόγω αναπηρίας από ατύχημα όχι μόνον όταν το ατύχημα επέφερε την αναπηρία του σε συντάξιμο ποσοστό, αλλά και όταν το ατύχημα επέφερε το αποτέλεσμα αυτό λόγω της προηγούμενης κατάστασης της υγείας του, από την οποία όμως αυτός δεν εκωλύετο στην εργασία του μέχρι του ατυχήματος.

Όταν ο ασφαλισμένος είναι ανάπηρος λόγω ατυχήματος όχι όμως σε συντάξιμο ποσοστό και αργότερα καθίσταται ανάπηρος σε συντάξιμο ποσοστό από άλλη αιτία, δικαιούται σύνταξης αναπηρίας από ατύχημα ή από κοινή νόσο, αναλόγως του αν η ανικανότητα προέρχεται προεχόντως από την πρώτη ή τη δεύτερη αιτία, σύμφωνα με αιτιολογημένη σχετική κρίση των ασφαλ. Οργάνων και των διοικ. Δικαστηρίων.

Για το σχηματισμό της κρίσης του περί της προέχουσας αιτίας της ασφαλιστικής αναπηρίας, τα ασφαλ. Όργανα και τα διοικ. Δικαστήρια δεν δεσμεύονται από την κρίση των Υγειονομικών Επιτροπών, αλλά σχηματίζουν τη δική τους κρίση, αφού λάβουν υπόψη το ποσοστό της υγειονομικής αναπηρίας αλλά και άλλους παράγοντες (ηλικία, επάγγελμα, συνθήκες εργασίας κ.λπ.).

Πρόεδρος: Π. Χριστόφορος

Εισηγητές: Δ. Εμμανουηλίδης

2. Επειδή, για την άσκηση της υπό κρίση αιτήσεως κατεβλήθη το νόμιμο παράβολο. Εξ άλλου, από το άρθρο 40 παρ. 2 του Α.Ν. 1846/1951 (179 Α') σε συνδυασμό με το άρθρο 1 παρ. 1 του Ν.Δ. 330/1974 (56 Α') προκύπτει ότι απαλλάσσονται από κάθε τέλος όλες οι πράξεις δικαστικές, διοικητικές ή εξώδικες, με τις οποίες επιδιώκεται η αναγνώριση, δικαστική επιδίωξη ή πραγματοποίηση των παροχών που χορηγεί το Ι.Κ.Α. Συνεπώς, η κρινόμενη αίτηση, εν όψει του αντικειμένου της, απαλλάσσεται από την καταβολή τελών, τα δε τέλη που κατεβλήθησαν πρέπει να επιστραφούν στον αναιρεσείοντα, ανεξαρτήτως της εκβάσεως της παρούσας δίκης (βλ. Σ.τ.Ε. 1598/1997, 763/1998).

3. Επειδή, κατά τις διατάξεις του άρθρου 28 παρ. 2 του Α.Ν. 1846/1951 (179 Α'), όπως αυτό συμπληρώθηκε με την παρ. 1 του άρθρου 6 του Ν. 4476/1965 (103 Α') και αντικαταστάθηκε με το άρθρο 11 του Ν. 1759/1988 (50 Α') ο ασφαλισμένος δικαιούται, υπό ορισμένες χρονικές προϋποθέσεις, συντάξεως πλήρους ή μερικής αναπηρίας ή επίδομα αναπροσαρμογής, εάν λόγω παθήσεως ή βλάβης ή εξασθενήσεως σωματικής ή πνευματικής, εξάμηνης τουλάχιστον κατ' ιατρική πρόβλεψη διαρκείας, δεν μπορεί να κερδίζει με εργασία που να ανταποκρίνεται στις δυνάμεις, τις δεξιότητες, τη μόρφωση και τη συνήθη επαγγελματική του απασχόληση, περισσότερα από τα ποσοστά που ορίζονται στην ίδια διάταξη και τα οποία συνήθως κερδίζει υγιής μισθωτός της ίδιας μορφώσεως στην ίδια περιφέρεια και επαγγελματική κατηγορία. Περαιτέρω, κατά το αυτό άρθρο 28 παρ. 2 του Α.Ν. 1846/1951 σε συνδυασμό με το άρθρο 34 παρ. 1 του νόμου αυτού, ο ασφαλισμένος του Ι.Κ.Α. δικαιούται συντάξεως λόγω αναπηρίας από εργατικό ατύχημα άνευ ανάγκης συνδρομής χρονικών προϋποθέσεων, εάν κατά την σχετική με το ζήτημα αυτό κρίση των υγειονομικών οργάνων του Ιδρύματος υπέστη βλάβη της υγείας του, συνεπεία βιαίου συμβάντος, επελθόντος κατά την εκτέλεση της εργασίας του ή με αφορμή αυτήν, η οποία βλάβη να είχε ως συνέπεια, εν όψει των κριτηρίων του νόμου, βιοποριστική ανικανότητα του ασφαλισμένου σε ποσοστό που να δικαιολογεί την παροχή. Κατά την έννοια δε των αυτών διατάξεων, ο ασφαλισμένος του Ι.Κ.Α. δικαιούται ασφαλιστικής παροχής λόγω αναπηρίας από ατύχημα όχι μόνον στην περίπτωση κατά την οποία η βλάβη από το ατύχημα επέφερε αυτή καθ' εαυτή την αναπηρία του σε ποσοστό που να δικαιολογεί την χορήγηση της παροχής, αλλά και όταν η λόγω του ατυχήματος βλάβη επέφερε το αυτό αποτέλεσμα, λόγω της προηγούμενης γενικότερης καταστάσεως της υγείας του ασφαλισμένου, από την οποία αυτός δεν εκωλύετο στην εργασία του μέχρι του ατυχήματος. Όταν όμως ο ασφαλισμένος ο οποίος υπέστη το ατύχημα είναι μεν ανάπηρος λόγω του ατυχήματος όχι όμως και σε βαθμό που να τον καθιστά ανίκανο προς εργασία, αργότερα δε κατέστη οριστικώς ανίκανος προς εργασία από άλλη αιτία που οφείλεται σε πάθηση του οργανισμού του, η οποία δεν μπορεί να θεωρηθεί απότοκος του ατυχήματος ή να συσχετισθεί με αυτό δικαιούται να λάβει σύνταξη λόγω αναπηρίας από ατύχημα ή από κοινή νόσο, αναλόγως του αν η ανικανότητα αυτή προέρχεται προεχόντως από την πρώτη ή τη δεύτερη αιτία. Συνεπώς, σε περίπτωση που συντρέχουν περισσότερα αίτια της αναπηρίας, αυτή πρέπει να χαρακτηριστεί στο σύνολο της ότι οφείλεται στο ατύχημα ή στην κοινή νόσο, κατά τις ανωτέρω διακρίσεις, τα δε ασφαλιστικά όργανα και τα επιλαμβανόμενα κατόπιν προσφυγής διοικητικά δικαστήρια

οφείλουν να εκφέρουν επί του ζητήματος αυτού αιτιολογημένη κρίση (Σ.Ε. 494/1988, 1477/1990, 1768/1993). Εξάλλου οι υγειονομικές επιτροπές του Ιδρύματος Κοινωνικών Ασφαλίσεων είναι αρμόδιες για την από ιατρικής απόψεως διαπίστωση της φύσεως, των αιτίων, της εκτάσεως και της διάρκειας της σωματικής και πνευματικής παθήσεως ή βλάβης του ασφαλισμένου, οι δε γνωματεύσεις αυτών, είναι, ως προς τα ανήκοντα στην αρμοδιότητα τους τεχνικής φύσεως θέματα, δεσμευτικές για τα αρμόδια προς απονομή της σχετικής παροχής ασφαλιστικά όργανα και περαιτέρω για τα διοικητικά δικαστήρια, κατά τις διατάξεις των άρθρων 6 παρ. 1, 14 παρ. 7, 27 και επομ. του Κανονισμού ασφαλιστικής αρμοδιότητας του Ι.Κ.Α. (Α.Υ.Ε. 57440/1938, 33 Β') (Σ.Ε. 3085/1989, 1768/1993, 1272/1995, 833/1997).

4. Επειδή, στην προκειμένη περίπτωση, με την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση έγιναν δεκτά τα εξής πραγματικά περιστατικά: Ο αναιρεσείων, ασφαλισμένος του Ι.Κ.Α., γεννήθηκε το έτος 1930, πραγματοποίησε δε στην ασφάλιση του Οργανισμού αυτού και του Τ.Ε.Β.Ε. από το έτος 1959 μέχρι 31.8.1984 2.090 ημέρες ασφαλίσεως με την ειδικότητα του οικοδόμου κατά την τελευταία του απασχόληση. Λόγω εργατικού ατυχήματος στις 31.8.1984 του χορηγήθηκε από τον αναιρεσίβλητο ασφαλιστικό Οργανισμό α) από 5.7.1985 μέχρι 31.7.1987 επίδομα αναπροσαρμογής και β) από 1.8.1987 μέχρι 31.8.1988 σύνταξη μερικής αναπηρίας. Στη συνέχεια ο διάδικος αυτός με την από 8.12.1988 αίτησή του προς τα αρμόδια όργανα του αναιρεσιβλήτου ζήτησε την παράταση του χρόνου χορηγήσεως της τελευταίας αυτής παροχής. Για το σκοπό αυτό παραπέμφθηκε στις αρμόδιες Υγειονομικές Επιτροπές, από τις οποίες η Δευτεροβάθμια με την 399/27.10.1989 γνωμάτευσή της αποφάνθηκε ότι αυτός παρουσιάζει α) μετατραυματική αρθρίτιδα δεξιάς ποδοκνημικής σε ποσοστό αναπηρίας 20%, β) αυχενική σπονδυλοαρθροπάθεια και οσφυϊκή δισκοπάθεια σε ποσοστό 15% και γ) ουρητηροτομίες άμφω (εξαγωγή λίθων) - νεφρολιθίαση σε ποσοστό 15%. Με την ίδια απόφαση και βάση τις διαπιστώσεις αυτές προσδιορίστηκε το συνολικό ποσοστό ανατομοφυσιολογικής του βλάβης και για το χρονικό διάστημα από 8.12.1988 μέχρι 31.12.1990 σε 50% από το οποίο το 20% οφειλόταν στο εργατικό ατύχημα. Με βάση τη γνωμάτευση αυτή εκδόθηκε η 3336/15.11.1989 απόφαση του Δ/ντή του Περιφ. Υπ/τος Ιωαννίνων του αναιρεσιβλήτου ασφαλιστικού Οργανισμού, ύστερα δε από ένσταση του αναιρεσείοντος κατά της αποφάσεως αυτής, η 171/20/12.3.1990 απόφαση της αρμόδιας Τ.Δ.Ε., με τις οποίες απορρίφθηκε η αίτηση του διαδίκου αυτού με την αιτιολογία ότι προέχουσα αιτία της αναπηρίας του ήταν οι παθήσεις του από κοινή νόσο που δεν ήταν απότοκες του εργατικού του ατυχήματος, και ότι λόγω ελλείψεως των απαραίτητων χρονικών προϋποθέσεων αυτός δεν δικαιούται συντάξεως αναπηρίας. Το Διοικητικό Πρωτοδικείο, στο οποίο προσέφυγε ο αναιρεσείων κατά της αποφάσεως της Τ.Δ.Ε., με την 474/1991 προδικαστική απόφασή του έκρινε ότι η αναφερόμενη στον ένδικο χρόνο (8.12.1988 - 31.12.1990) γνωμάτευση της Υγειονομικής αυτής Επιτροπής δεν ήταν επαρκώς αιτιολογημένη και υποχρέωσε τον Δ/ντή του Υπ/τος Ιωαννίνων του Ι.Κ.Α. να προσκομίσει νέα, επαρκώς αιτιολογημένη γνωμάτευση της ίδιας Επιτροπής περί του κατά το κρίσιμο χρονικό διάστημα ποσοστού της ανατομοφυσιολογικής βλάβης του αναιρεσείοντος και της προέχουσας αιτίας αυτής, ενόψει του συνόλου των όσων διαλαμβάνονται στο από 13.7.1989 πιστοποιητικό της Ορθοπεδικής Κλινικής του Γενικού Νοσοκομείου Ιωαννίνων, το οποίο δεν είχε ληφθεί εξ ολοκλήρου υπ' όψιν και του περιεχομένου της 206/3.5.1991 νεώτερης γνωματεύσεως της Επιτροπής αυτής για το ίδιο θέμα, αλλά για την περίοδο 12.12.1990 - 31.12.1992, όπου το ποσοστό αναπηρίας του αναιρεσείοντος από τη μετατραυματική αρθρίτιδα καθορίστηκε σε 35%. Σε εκτέλεση της αποφάσεως αυτής ο Δ/ντής του πιο πάνω Υποκαταστήματος προσκόμισε στο πρωτοβάθμιο δικαστήριο την 103/10.3.1992 γνωμάτευση της πιο πάνω Υγειονομικής Επιτροπής, η οποία, αφού έλαβε υπ' όψιν στο σύνολό του το αναλυτικώς εκτιθέμενο σε αυτήν πόρισμα της Ορθοπεδικής Κλινικής του Γενικού Νοσοκομείου Ιωαννίνων αποφάνθηκε και πάλι ότι ο αναιρεσείων παρουσίαζε τις ανατομοφυσιολογικές βλάβες και ποσοστά τους που μνημονεύονται στην προηγούμενη (399/27.10.1989) γνωμάτευση της, θεωρώντας προέχουσα αιτία της αναπηρίας του την κοινή νόσο. Για τον καθορισμό της απότοκης του τραυματισμού του αναπηρίας για το ένδικο χρονικό διάστημα στο ποσοστό 20% παρά το γεγονός ότι η αναπηρία του αναιρεσείοντος από την αιτία αυτή καθορίστηκε για το επόμενο χρονικό διάστημα στο ποσοστό 35%, η γνωμάτευση αυτή περιέχει την αιτιολογία ότι η μετατραυματική αρθρίτιδα δεξιάς ποδοκνημικής είναι χρόνια και προοδευτικά εξελισσόμενη νόσος και ως εκ τούτου δικαιολογείται η διαφοροποίηση του ποσοστού αναπηρίας με την πάροδο του χρόνου. Στη συνέχεια το πρωτοβάθμιο δικαστήριο, εκτιμώντας ως επαρκώς αιτιολογημένη και δεσμευτική γι' αυτό την εν λόγω γνωμάτευση, έκρινε με την πρωτόδικη απόφαση, εν όψει του περιεχομένου της γνωματεύσεως αυτής, ότι, εφ' όσον προέχουσα αιτία της αναπηρίας του αναιρεσείοντος ήταν η κοινή νόσος, αυτός δε, δεν συγκέντρωνε τις απαραίτητες, κατά νόμο, χρονικές προϋποθέσεις για

την απονομή συντάξεως αναπηρίας από τέτοια αιτία, δεν θεμελιώνει δικαίωμα συντάξεως αναπηρίας για το ένδικο χρονικό διάστημα και απέρριψε την προσφυγή. Το Δευτεροβάθμιο δικαστήριο επιλαμβανόμενο εφέσεως του αναιρεσειόντος επικύρωσε την πρωτόδικη απόφαση, κρίνοντας ότι το πρωτοβάθμιο δικαστήριο ορθώς εκτίμησε ως αιτιολογημένη και σύμφωνα με τις επιταγές της σχετικής προδικαστικής αποφάσεώς του την 103/10.3.1992 νέα γνωμοδότηση της αρμόδιας Υγειονομικής Επιτροπής, συνακολούθως δε κατ' ορθή ερμηνεία και εφαρμογή του νόμου και αιτιολογημένα θεώρησε, μεταξύ άλλων, ότι δεσμεύεται από την κρίση της Επιτροπής αυτής ως προς τα ιατρικής φύσεως ζητήματα α) της φύσεως της ανατομοφυσιολογικής βλάβης του αναιρεσειόντος, β) των αιτίων της βλάβης αυτής, γ) της εκτάσεως της αναπηρίας του από κάθε αιτία και δ) του χαρακτηρισμού της κοινής νόσου ως προέχουσας αιτίας της αναπηρίας.

5. Επειδή, με την υπό κρίση αίτηση, όπως αυτή διευκρινίσθηκε με το από 5.3.1997 υπόμνημα, προβάλλεται αντισυνταγματικότητα των διατάξεων, που προβλέπουν, ότι οι γνωματεύσεις των υγειονομικών επιτροπών είναι δεσμευτικές για τα διοικητικά δικαστήρια, αφού με τον τρόπο αυτό στερείται ο πολίτης του δικαιώματος εκδικάσεως της διοικητικής διαφοράς, που τον αφορά, από τα από το Σύνταγμα καθιερούμενα αρμόδια δικαστήρια, εν πάση δε περιπτώσει εσφαλμένως και παρανόμως εκρίθη από την προσβαλλόμενη απόφαση τόσο η δεσμευτικότητα των γνωματεύσεων των υγειονομικών επιτροπών για τα ασφαλιστικά όργανα και τα διοικητικά δικαστήρια, όσο και η αποκλειστική αρμοδιότητα των υγειονομικών επιτροπών για τη διαπίστωση της φύσεως, της εκτάσεως, των αιτίων της παθήσεως του ασφαλισμένου και του καθορισμού του ποσοστού ανατομοφυσιολογικής βλάβης του αιτουμένου σύνταξη λόγω αναπηρίας, καθώς και την προβλεπόμενη διάρκειά της. Ο λόγος, όμως, αυτός πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος, διότι τα δικαστήρια επιλαμβανόμενα προσφυγής του άρθρου 7 του Ν. 702/1977 κρίνουν κατά πρώτον μεν τη νομιμότητα των γνωματεύσεων των υγειονομικών επιτροπών και ειδικότερα το αιτιολογημένο ή μη αυτών, στη συνέχεια δε ελέγχουν τη νομιμότητα και την ορθότητα της κρίσεως των ασφαλιστικών οργάνων του Ι.Κ.Α., εν όψει της δεσμεύσεώς των από τις παραπάνω γνωματεύσεις των υγειονομικών επιτροπών. Εξ άλλου, νομίμως εκρίθη από την προσβαλλόμενη απόφαση ότι οι υγειονομικές επιτροπές είναι αποκλειστικά αρμόδιες για την από ιατρικής απόψεως διαπίστωση της φύσεως, των αιτίων, της εκτάσεως και της διάρκειας της σωματικής και πνευματικής παθήσεως ή βλάβης του ασφαλισμένου, οι δε γνωματεύσεις αυτών, είναι, ως προς τα ανήκοντα στην αρμοδιότητα τους τεχνικής φύσεως θέματα, δεσμευτικές για τα αρμόδια προς απονομή της σχετικής παροχής ασφαλιστικά όργανα και περαιτέρω για τα διοικητικά δικαστήρια (βλ. Σ.τ.Ε. 3085/1989, 1768/1993, 1272/1995, 833/1997). Περαιτέρω, το Διοικητικό Εφετείο, δεχόμενο τον υπό της νεωτέρας γνωματεύσεως της υγειονομικής επιτροπής (103/1992) χαρακτηρισμό της κοινής νόσου ως προέχουσα αιτία της αναπηρίας του αναιρεσειόντος, κατ' εσφαλμένη ερμηνεία και εφαρμογή των προδιαληφθεισών διατάξεων υπέλαβε, ότι για τον σχηματισμό της κρίσεώς του περί της προέχουσας αιτίας της ασφαλιστικής αναπηρίας του αναιρεσειόντος δεσμεύεται από την κρίση του υγειονομικού οργάνου περί της προέχουσας αιτίας της ιατρικής αναπηρίας αυτού, διότι σε περίπτωση αναπηρίας, η οποία οφείλεται σε εργατικό ατύχημα και κοινή νόσο, όπως στην προκειμένη περίπτωση, το δικαστήριο δεν δεσμεύεται από την κρίση της Δευτεροβάθμιας Υγειονομικής Επιτροπής του Ι.Κ.Α., ως προς το ποσοστό συμμετοχής εκάστου των αιτίων τούτων στην ασφαλιστική αναπηρία του ασφαλισμένου, αλλά μπορεί για να σχηματίσει τη δική του περί ασφαλιστικής αναπηρίας κρίση και να εκφέρει αυτή επί τη βάση αιτιολογημένης γνωματεύσεως της υγειονομικής επιτροπής να εκτιμήσει διαφορετικά το ποσοστό της επιδράσεως που έχει κάθε ένα από τα αίτια στην ικανότητα για βιοπορισμό του ασφαλισμένου, αφού, προηγουμένως, λάβει υπ' όψιν του το ποσοστό της υγειονομικής του αναπηρίας, όπως το καθόρισαν τα αρμόδια υγειονομικά όργανα και το ποσοστό συμμετοχής σε αυτήν του ατυχήματος και της κοινής νόσου σύμφωνα με την κρίση του αρμόδιου υγειονομικού οργάνου, αλλά και άλλους παράγοντες (ηλικία, επάγγελμα, συνθήκες εργασίας κ.λ.π.) (βλ. Σ.τ.Ε. 3085/1989, 608/1995), για το λόγο δε αυτό, ο οποίος βασίμως προβάλλεται, η προσβαλλόμενη απόφαση στερείται νομίμου και επαρκούς αιτιολογίας και επομένως πρέπει να αναιρεθεί κατ' αποδοχή της υπό κρίση αιτήσεως, η δε υπόθεση που χρήζει διευκρινίσεως κατά το πραγματικό, να παραπεμφθεί στο δικάσαν Διοικητικό Εφετείο Ιωαννίνων, προς νέα νόμιμη κρίση.

6. Επειδή, παρέλκει ως αλυσιτελής η εξέταση των υπολοίπων λόγων αναιρέσεως.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ

Σχετικά βλ. Σ.Ε. 494/88, ΔΕΝ 1988, σελ. 1137, Σ.Ε. 1477/90, ΔΕΝ 1991, σελ. 175, Σ.Ε.Ε. 1768/93, Ε.Δ.Κ.Α. 1994, σελ. 400, Σ.Ε. 608/95, Ε.Δ.Κ.Α. 1996, 744, όπου και παραπομπές.